YRJÖ SIIVONEN & TERHI WERMUNDSEN

Riihimäen lepakkokartoitus 2007

Riihimäen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö ja
kaavoituspalvelut 2007

ISBN 978-952-5571-20-2

Riihimäen kaupungin monistamo 2007

Kannen kuva: Korvayökkö, Yrjö Siivonen -05

Riihimäen kaupungin ympäristönsuojeluyksikkö
Riihimäen kaupungin kaavoituspalvelut
PL 125
11101 RIIHIMÄKI
http://www.riihimaki.fi

Riihimäen lepakkokartoitus 2007

Kartoitusraportti

Syyskuu 2007

Yrjö Siivonen & Terhi Wermundsen
Wermundsen Consulting Oy

Sisällys

1. Johdanto 2
2. Tutkimusalue ja menetelmät 4
3. Tulokset ja niiden tarkastelu 5
4. Yhteenveto 14
5. Lähdeluettelo 16

1. Johdanto

Lepakoita kartoitettiin kesällä 2007 koko Riihimäen kaupungin alueella. Alueen lepakoita ei ole aikaisemmin kartoitettu systemaattisesti. Lepakkokartoituksen tarkoituksena oli löytää lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, kulkureittejä sekä tärkeitä ruokailualueita. Kartoituksen erityiskohteina olivat Kalmun sekä Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueet.

1.1 Suomen lepakot

Maailman noin 1200 lepakkolajista Suomesta on tavattu 11 lajia:

-vesisiippa (*Myotis daubentonii*)
-lampisiippa (*Myotis dasycneme*)
-isoviiksisiippa (*Myotis brandtii*)
-viiksisiippa (*Myotis mystacinus*)
-ripsisiippa (*Myotis nattereri*)
-isolepakko (*Nyctalus noctula*)
-pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*)
-kimolepakko (*Vespertilio murinus*)
-vaivaislepakko (*Pipistrellus pipistrellus*)
-pikkulepakko (*Pipistrellus nathusii*)
-korvayökkö (*Plecotus auritus*)

Kaikki 11 lajia esiintyvät Etelä-Suomessa. Pohjoista kohti mentäessä lajien määrä vähenee. Pohjanlepakko on Suomessa laajimmalle levinnyt laji. Suomen Lapista on toistaiseksi löydetty ainoastaan pohjanlepakkoa, mutta Ruotsin Pajalassa on ollut kimolepakkoyhdyskunta. Vesisiippaa, isoviiksisiippaa, viiksisiippaa ja korvayökköä esiintyy noin Kajaanin tasolle saakka. Ripsisiippaa esiintyy harvalukuisena eteläisessä Suomessa. Lampisiippaa on havaittu ensimmäisen kerran maassamme vuonna 2002.

Pikkulepakkoa esiintyy pääasiassa Suomenlahden rannikon läheisyydessä, mutta maailman pohjoisin pikkulepakkohavainto on tehty Rautalammelta. Iso- ja kimolepakkoa tavataan muutama yksilö vuosittain. Vaivaislepakko esiintyy hyvin harvalukuisena Etelä-Suomessa.

Kaikki Suomen lepakot ovat hyönteissyöjiä. Ne saalistavat kesäöisin hyönteisiä kaikuluotaamalla niitä ultraäänien avulla. Lepakoiden ääniä kuunnellaan ultraäänidetektorilla ja lajit voidaan tunnistaa kaikuluotausäänien perusteella, vain viiksisiipan ja isoviiksisiipan ääniä ei voi erottaa toisistaan. Myös lepakkolajien saalistuspaikat ja -tavat poikkeavat toisistaan.

Talvella hyönteisiä on rajoitetusti saatavilla, joten lepakot vaipuvat talveksi horrokseen tai muuttavat Keski-Eurooppaan. Isolepakko, kimolepakko, pikkulepakko ja vaivaislepakko saapuvat Suomeen toukokuun lopussa ja poistuvat syyskuussa. Vesisiippa, lampisiippa, isoviiksisiippa, viiksisiippa, ripsisiippa, pohjanlepakko ja korvayökkö talvehtivat Suomessa. Ne hakeutuvat loka-marraskuussa mm. luoliin, kallionhalkeamiin ja

rakennuksiin, joissa ne horrostavat talven noin 0–5 asteen lämpötilassa. Lepakot heräävät horroksesta huhti–toukokuussa.

Lepakot ovat pitkäikäisiä. Ne saattavat elää jopa 30-vuotiaiksi. Lepakot parittelevat syksyllä ja naaraat saavat juhannuksen tienoilla yleensä yhden poikasen. Muuttavilla lajeilla ja pohjanlepakolla voi olla kaksikin poikasta. Naaraat kerääntyvät synnyttämään yhdyskuntiin, mutta koiraat esiintyvät kesällä yleensä yksittäin.

Lepakot voivat yhtenä yönä siirtyä useita kilometrejä eli niiden päiväpiilot eivät välttämättä sijaitse sellaisen alueen läheisyydessä, jossa niitä tavataan öisin runsaasti saalistamassa. Lepakot kuulevat toistensa kaikuluotausäänet ja hyvälle apajalle kiiruhtaa yleensä useita lepakoita. Lepakoiden runsas tai säännöllinen esiintyminen kesällä jollain alueella ei myöskään automaattisesti tarkoita, että lepakot talvehtisivat tällä alueella.

Kaikki Euroopan Unionin alueella esiintyvät lepakot kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV (a). Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan kaikkien luontodirektiivin liitteeseen IV (a) kuuluvien eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Lisäksi lampisiippa on luontodirektiivin liitteessä II ja Maailman luonnonsuojeluliitto (IUCN) on luokitellut lajin tilan vaarantuneeksi.

Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen lisäksi myös lepakoiden ruokailualueet tulee kartoittaa ja säästää. Kaikki Suomen lepakot ovat luonnonsuojelulailla rauhoitettuja. LSL 39 §:n mukaan kiellettyä on rahoitettujen eläinten tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla, joita ovat esimerkiksi lepakoiden ruokailualueet. Suomi on mukana Euroopan lepakoidensuojelusopimuksessa, joka velvoittaa suojelemaan myös lepakoiden ruokailualueet ja niille päiväpiiloista ja lisääntymisyhdyskunnista johtavat lentoreitit.

Alueellinen ympäristökeskus voi yksittäistapauksissa myöntää luvan poiketa luonnonsuojelulain 39 §:n ja 49 §:n kielloista. Asetuksella voidaan eliölaji Suomessa säätää uhanalaiseksi (LSL 46 §) ja edelleen erityisesti suojeltavaksi (LSL 47 §) lajiksi. Ripsisiippa on Suomessa luokiteltu uhanalaiseksi ja erityisesti suojeltavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kaavojen ekologiset vaikutukset on selvitettävä. Selvitykset tulee tehdä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kartoitusalueen tulisi joskus olla jopa kaava-aluetta suurempi, sillä MRL 9 §:n mukaan selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan vaikutuksia. Huomioon otettavia ovat erityisesti uhanalaiset lajit sekä luontodirektiivin liitteeseen IV kuuluvat lajit eli myös lepakoiden tilanne tulee selvittää koko kaava-alueelta.

Lepakkolajeilla on erilaiset vaatimukset elinolojen suhteen, joten kaavoitusta varten on tärkeää saada lajikohtaista tietoa. Lepakkokartoitus olisi hyvä myös uusia aika ajoin sillä alueen lepakkotilanne saattaa vaihdella mm. kesien sateisuudesta johtuen. Lepakot saattavat myös vaihtaa koloniapaikkaansa esimerkiksi ihmistoiminnan seurauksena.

2. Tutkimusalue ja menetelmät

Kartoitusalueena oli koko Riihimäen kaupungin alue. Kartoituksen erityiskohteina olivat Kalmun sekä Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueet. Aluetta käytiin kauttaaltaan läpi, sillä kartoituksessa etsittiin koko alueelta lepakoiden piilopaikkoja, kulkureittejä sekä tärkeitä ruokailualueita. Öinen lepakkokartoitus perustuu lepakoiden kaikuluotausääniin. Lepakot kaikuluotaavat hyönteisiä ja lentävät paikasta toiseen yön pimeydessä äännellen ultraäänillä. Lepakoilla on lajityypilliset kaikuluotausäänensä, joita ihminen ei yleensä kuule ilman lepakkodetektoria. Tässä tutkimuksessa käytettiin ruotsalaisen Pettersson Elektronik AB:n D240x -merkkisiä ultraäänidetektoreita sekä äänien nauhoittamiseen tietokonetta. Tallennetut äänet analysoitiin BatSound Pro -ohjelmistolla.

Aluetta käytiin läpi autolla, kanootilla, polkupyörällä sekä jalan. Mitään vakituisia kartoitusreittejä tai –pisteitä ei käytetty. Aluetta käytiin useaan kertaan läpi kesän aikana, sillä lepakkolajien ja myös niiden sukupuolten vuodenaikainen rytmi on erilainen. Esimerkiksi alkukesästä jokin alue voi olla tärkeä ruokailualue raskaana oleville naaraille tai vain yksittäinen koiras saalistaa siellä. Keskikesällä naarailla on poikaset ja lepakkoja saattaa esiintyä tällöin runsaasti saalistamassa jollain alueella. Tällöin voidaan etsiä lisääntymiskolonia seuraamalla lepakoiden poistumista alueelta aamulla. Koko alueen lepakkotilanne voitiin saada selville vain käymällä sitä tasapuolisesti läpi ristiin rastiin. Alueisiin tutustuttiin ensin päiväsaikaan. Tällöin pantiin merkille eri lepakkolajeille soveliaat biotoopit sekä myös sään ja valaistuksen mahdollinen vaikutus lepakoiden esiintymiseen alueella.

Kartoituksessa ei käytetty linja- tai pistelaskentaa koska kartoituksen tarkoituksena ei ollut tehdä arviota lepakkojen määrästä alueella. Linjalaskennassa alueelle perustetaan laskentalinjoja joilta lepakot lasketaan esimerkiksi kolmesti kesässä. Pistelaskennassa alueelle perustetaan laskentapisteitä. Linja- tai pistelaskennassa eri lepakkolajien tapaamisen todennäköisyys vaihtelee lajeittain. Siksi linjalaskentaa tulee tehdä jopa kaksikymmentä vuotta luotettavien tulosten saamiseksi. Pistelaskennassa yhdellä laskentapisteellä havainnoidaan lepakoita noin hehtaarin kokoisella alueella. Linja- tai pistelaskenta (tai näiden kombinaatiot) soveltuvatkin paremmin pienialaisten lepakkokeskittymien pitkäaikaisseurantaan. Lepakot esiintyvät maassamme hyvin laikuittaisesti ja toistaiseksi sopivin menetelmä tärkeiden lepakkoalueiden löytämiseksi on ollut ristiin rastiin -menetelmä. Suurin osa Suomessa tehdyistä lepakkokartoituksista on tehty tällä menetelmällä. Kaavoittaja tarvitsee yleensä tietoa tärkeistä lepakkoalueista eikä arviota alueella esiintyvien lepakoiden määrästä.

Kartoitus täyttää maankäyttö- ja rakennuslain vaatimukset sekä noudattaa Suomen ympäristökeskuksen ohjeistusta ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinneissa”. Kartoituksen osallistuivat lepakkokartoittajat Yrjö Siivonen ja Terhi Wermundsen Wermundsen Consulting Oy:stä.

2.1 Tutkimustuloksen pohjalta rajatut lepakkoalueet

Kartoituksen tuloksen perusteella lepakkoalueet arvotetaan kolmeen luokkaan: I, II ja III. Luokitteluun otetaan mukaan vain selkeät keskittymät eli lepakkojen säännöllisesti

käyttämät ruokailualueet sekä lisääntymis- ja levähdyspaikat. Alueiden luokittelussa käytetyt kriteerit koskevat lajirunsautta, yksilömääriä, alueiden laatua sekä alueiden käyttöä.

Luokka I on luokista arvokkain. Alueella tavataan runsaasti lepakoita koko kesän ajan. Usein lepakoita on useita lajeja ja alueella on yleensä lisääntymiskolonioita. Alueen tila on erityisen hyvä lepakkojen kannalta ja se tulisi säilyttää nykyisellään.

Tyypillinen II luokan alue on esimerkiksi hyvä viiksisiippametsä. Lepakoita on paljon, mutta kolonian tarkkaa paikkaa ei yleensä tunneta tai alueella on joku rakennus ajoittain lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkana.

Tyypillisellä III luokan lepakkoalueella lepakot saalistavat alueella aktiivisesti esimerkiksi vain osan kesää tai ne käyttävät aluetta esimerkiksi sään mukaan. Lepakkolajeja on yleensä vain yksi tai kaksi.

3. Tulokset ja niiden tarkastelu

Havaitut alueet on kuvattu seuraavasti:

TUNNUS: juokseva numero (sama kuin liitteenä olevissa kartoissa)
ALUE: alueen nimi
LUOKKA: I-III
LAJIT: alueelta tavatut lepakkolajit
KUVAUS: lepakkoalueen kuvaus

Alue 1: Sammaliston talli
Luokka: II
Lajit: pohjanlepakko
Kuvaus: Alueelta tavattiin alku- ja keskikesästä noin kymmenen pohjanlepakkoa per käyntikerta. Niillä oli hyvin todennäköisesti jossain alueen rakennuksessa lisääntymiskolonia. Alueella on hevostalli. Kaupunkimaisilla alueilla hevostallit ovat usein parhaimpia lepakkopaikkoja. Alueella on myös runsaasti pellonreunoja joissa pohjanlepakot saalistivat. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 2: Varuskunta
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueen valtalajina olivat viiksi-/isoviiksisiipat ja niitä tavattiin Talteentien ja Minkkitien risteyksen itäpuoleisesta metsästä. Eräänä aamuna 20-30 viiksi-/isoviiksisiippaa parveili juuri edellä mainitun risteyksen kohdalla eli niiden kolonia sijaitsi todennäköisesti jossain Minkkitien alkupään taloista. Yhdellä käyntikerralla niitä esiintyi yleensä vain 5-10 yksilöä. Alueella esiintyi pohjanlepakoita erityisesti loppukesästä. 16.8 kartoituskerralla Talteentien länsipäässä saalisti noin kymmenen pohjanlepakkoa katulamppujen yllä. Talteentien länsipäästä tavattiin myös yksittäinen korvayökkö. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 3: Sipusaari
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueella esiintyi koko kesän ajan hyvin pohjanlepakkoa. Alueella virtaa Riihiviidanojan latvat ja näiden ympäristössä todennäköisesti esiintyy runsaasti hyönteisiä. Lepakot saattavat myös käydä juomassa puroilla. Pohjanlepakoiden lisääntymisyhdyskunta sijaitsee usein esim. omakotitalon tai jonkin asumattoman rakennuksen katon lappeessa. Alueella on runsaasti omakotitaloja ja läheisellä raviradalla on asumattomia rakennuksia. Pohjanlepakoita saalisti alueella noin 7-8 yksilöä per käyntikerta. Raviradan tuntumasta tavattiin yhdellä käyntikerralla myös yksittäinen korvayökkö. Ne saalistavat usein pusikoiden ympärillä tai talojen puutarhoissa. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 4: Kokko
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Muutama pohjanlepakko saalisti yleensä Lylytien ja Hiihtomajantien risteyksen ympäristössä. Koko kesän ajan alueelta tavattiin myös muutamia korvayökköjä. 16.8 aamulla noin 10 korvayökköä parveili Hiihtomäentie 20:n luona, kadun yllä. Niiden levähdyspaikan tarkkaa sijaintia ei kuitenkaan saatu selville. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 5: Urheilupuisto
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi koko kesän ajan hyvin pohjanlepakkoa. Pohjanlepakoiden määrä lisääntyi kesän kuluessa niin että 16.8 käyntikerralla niitä saalisti Pohjankadun yllä noin 15 kappaletta. Saalistaessaan ne käyttävät taitavasti alueella esiintyviä ilmavirtauksia ja katulamppuja hyväkseen. Pohjois- tai etelätuulella pohjanlepakoita saattaa tavata myös ylempää vesitornin ja maauimalan alueelta. Tuuli kasaa tuolloin harjanteelle runsaasti hyönteisiä lepakoiden saataville. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 6: Huhtimo
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueella esiintyi hyvin pohjanlepakkoa ja korvayökköä. Pohjanlepakkoja saalisti teiden ja pihojen yllä koko kesän ajan. Pohjanlepakoita saalisti alueella noin 5-7 yksilöä per käyntikerta. Korvayökköä tavattiin vasta elokuun puolivälissä. Tuolloin viisi korvayökköä ja kaksi pohjanlepakkoa saalisti Huhtimonkatu 21:n kohdalla tien yllä. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 7: Lasitehdas-Hyttikortteli-Hautausmaa
Luokka: II
Lajit: pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueella esiintyi koko kesän ajan runsaasti pohjanlepakkoa. Yksittäinen korvayökkö tavattiin elokuussa Hyttikorttelin alueelta. Heinäkuun alkupuolella lasitehtaan pihalta saattoi tavata viisi pohjanlepakkoa, Hyttikorttelin alueelta viisi ja hautausmaalta noin 15 pohjanlepakkoa. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, mutta pohjanlepakoiden esiintyminen aamunkoitteessa Lasitehtaan

aukiolla kielii vanhoissa rakennuksissa piilopaikkaansa pitävistä lepakoista. Pohjanlepakot saattavat kuitenkin vaihtaa useampaan kertaan piilopaikkaansa kesän kuluessa. Jos vanhan lasitehtaan alueelle suunnitellaan suurempia muutoksia, olisi erityisesti kaikki vintit hyvä käydä tarkistamassa lepakoiden jätöksistä. Karaistuneet pohjanlepakot saattavat myös talvehtia jossain maanalaisissa tiloissa.

Alue 8: Kuoppakatu
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi hyvin pohjanlepakkoja heinäkuun lopulta lähtien. Lopentien, Kuoppakadun ja Hirsikadun muodostama avoin kenttä oli pohjanlepakoille juuri sopiva saalistusalue. Pohjanlepakot saalistavat loppukesästä yleisesti katulamppujen yllä ja tämän aukion joka puolella on katulamppuja. Lisäksi lähistöllä on sopivia katuja ja pihoja saalistukseen. Pohjanlepakoita tavattiin noin 5-8 yksilöä per käyntikerta. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 9: Koivistonkatu
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi hyvin pohjanlepakkoja vain loppukesästä. Alueelta tavattiin lepakoita noin 4-6 yksilöä per käyntikerta. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 10: Pohjoinen Asemakatu
Luokka: III
Lajit: pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueella esiintyi pohjanlepakkoja yleensä 5-7 yksilöä per käyntikerta. Heinäkuun alussa alueelta tavattiin myös yksittäinen korvayökkö Öllerinkadun itäpään puistomaiselta alueelta. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, mutta sellainen saattaa löytyä esim. veturitalleilta. Pohjanlepakot saattavat vaihtaa useasti koloniaansa kesän aikana.

Alue 11: Bad-Segebergin puisto
Luokka: II
Lajit: vesisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi erittäin hyvin vesisiippaa ja pohjanlepakkoa koko kesän ajan. Tavallisesti vesisiippoja oli 15-20 ja pohjanlepakkoja noin 10 yksilöä per käyntikerta. Erityisesti niitä esiintyi Bad-Segebergin puiston lammen ympäristössä. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, mutta alueen pohjanlepakkojen piilopaikka lienee jonkin rakennuksen harjassa ja vesisiippojen kolonia saattaa olla esimerkiksi puun kolossa, autiotalossa tai jonkin sillan alla. Kaikki sillat näyttävät kuitenkin olevan betonisia eikä autiotaloja näytä olevan lähistöllä. Epäilyt kohdistuvat puun koloon. Vesisiippojen havaittiin aamun sarastaessa poistuvan Vantaanjokea pitkin sekä lounasta että itää kohti. Näin kolonioita voi olla useammassakin paikassa. Rautatien ja Hausjärven rajan (alue 12, Käräjäkoski) välinen Vantaanjoki toimii lepakoille kulkureittinä. Vantaanjokea seurattiin tarkoin myös Paloheimon kohdalla, mutta lepakoita ei tällä osuudella tavattu. Alempana niitä esiintyy hyvin taas Arolammin luona (ks. alue 21).

Alue 12: Käräjäkoski
Luokka: III
Lajit: vesisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi harvakseltaan vesisiippaa ja pohjanlepakkoa. Yhdellä käyntikerralla saattoi tavata pari vesisiippaa ja pari pohjanlepakkoa. Vesisiipat saalistavat hyvin kapeaksi muuttuneen Vantaanjoen yllä ja pohjanlepakot tien yllä ja reunoissa. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 13: Riutta
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi 5-8 pohjanlepakkoa per käyntikerta. Viiksi-/isoviiksisiippojen määrää on mahdoton arvioida. Alkukesästä niitä esiintyi harvakseltaan ja loppukesästä enemmän. Viiksi-/isoviiksisiippojen lisääntymiskoloniat voivat olla jopa satojen naaraiden muodostamia. Koloniat hajaantuvat tavallisesti noin heinäkuun 20. päivän paikkeilla pienemmiksi kolonioiksi laajemmalle alueelle. Riutan alue vaikuttaa juuri tällaiselta ”loppukesän tankkausalueelta”. Varsinainen lisääntymiskolonia saattaa sijaita vaikka Lopen puolella. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, mutta niitä tavataan usein juuri ulkoilumajoilta ja muista vain ajoittaisessa käytössä olevista rakennuksista. Riutan alueella on useita tällaisia rakennuksia, jotka saattavat olla ajoittain lepakoiden käytössä. Jos näistä löytyy lepakon ulosteita, niin rakennusta olisi hyvä tarkkailla mahdollisen lisääntymiskolonian takia heinäkuun alussa.

Alue 14: Vanhan Kormuntien ympäristö
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi viiksi-/isoviiksisiippoja erityisesti loppukesästä. Viiksi-/isoviiksisiippojen määrää on vaikea arvioida. Erityisesti niitä esiintyi Hiirenkallion pohjoisrinteellä ja Metsäpellon luona. Metsäpellon luona niitä tavattiin harvakseltaan myös keskellä kesää. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Aiempien tietojen mukaan Metsäpellon lähellä sijaitsevassa ladossa on ollut lepakoiden kolonia. Alueen pohjanlepakot saalistivat teiden tai pellonreunojen yllä. Erityisesti niitä tavattiin Vanhan Kormuntien yltä. Alueella esiintyi 5-8 pohjanlepakkoa per käyntikerta.

Alue 15: Hiivola, Suokorvenmäen länsipuolella
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Viiksi-/isoviiksisiippaa esiintyi Hirvijärventieltä länteen lähtevien metsäautoteiden varrella (tie haarautuu noin 50 metrin päässä). Niitä esiintyi kuitenkin vain tien alkupään ympäristössä, varttuneessa metsässä. Lähiympäristössä on tehty laajoja hakkuita ja jotkin viiksi-/isoviiksisiipoille soveliaan näköiset metsät ovat hiljaisia. Hiljaisella kaikuluotausäänellä varustetut viiksisiippalajit karttavat hakkuuaukeita ja metsien hakkuut usein katkovat näiden metsissä saalistavien lepakoiden yhteyksiä vanhoille saalistusalueilleen. Avohakkuut myös kuivattavat muita läheisiä metsiä lepakoiden kannalta käyttökelvottomiksi. Viiksi-/isoviiksisiippaa esiintyi alueella arviolta 25 yksilöä ja pohjanlepakkoa pari yksilöä per käyntikerta. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 16: Takala
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi viiksi-/isoviiksisiippaa ja pohjanlepakkoa harvakseltaan. Takalan päärakennus on juuri sellainen vanha rakennus, jossa voisi kuvitella asustavat suuremmankin lepakkokolonian. Pihapiirissä on myös muita vanhoja rakennuksia ja niiden jäänteitä. Talon ja Kassoskivien välisessä metsässä saalisti säännöllisesti 5-10 viiksi-/isoviiksisiippaa. Yleensä yksittäinen viiksi-/isoviiksisiippa ja pari pohjanlepakkoa saalistivat aivan talon pihallakin mutta yhdenkään lepakon ei havaittu lentävän päärakennukseen. Pihalla ei myöskään havaittu parveilua. Lepakot yksinkertaisesti poistuivat talon pihapiiristä aamun koittaessa. Talo voi toimia ajoittain koloniana ja esimerkiksi jokin laajempi hakkuu saattaa aiheuttaa lisätä viiksi-/isoviiksisiippojen määrää alueella. Tilannetta kannattaa seurata. Omistajaan ei saatu yhteyttä. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 17: Vähäjärvi
Luokka: II
Lajit: vesisiippa, viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueelta tavattiin jokaista tämän kartoituksen yhteydessä tavattua lepakkolajia. Järven pohjoisrannalla on laaja pelto, mutta järven rannassa on puustoa. Tämän puuston takia järven rannat ovat kauttaaltaan lepakoiden saalistusalueena. Vesisiipat saalistivat rannan yllä ja kiersivät usein myös järveä ympäri. Viiksi-/isoviiksisiippoja esiintyi järven rantametsissä sekä myös Vähäjärventien pohjoispuolella olevassa varttuneessa kuusikossa. Vaikka Vähäjärven pohjoisrannalla on vain puurivistö, käyttivät heikkoääniset viiksi-/isoviiksisiipat tätä aluetta saalistusalueenaan. Ne pitävät todennäköisesti koloniaansa myös Vähäjärven talon pihapiirin jossain rakennuksessa sillä aamun sarastaessa niitä tavattiin 5-10 yksilöä kiertelemässä pihaa. Muutama sata metriä Vähäjärventie 71:n länsipuolella on yksittäinen lato, aitta ja selvä vanha pihapiiri vanhoine omenapuineen (entinen Vähäjärven tila). Päärakennus on palanut kauan sitten. Keskikesällä havaittiin aittaan menevän arviolta kymmenkunta viiksi-/isoviiksisiippaa. Tätä havaittiin vain kerran kesän aikana. Mitään sosiaalisia ääniä tai muuta lisääntymiskoloniaan viittaavaa ei rakennuksista havaittu. Lepakot käyttävät usein juuri tällaisia vanhoja ja autioita rakennuksia lisääntymis- tai levähdyspaikkoinaan. Vähäniityn, Nummenpellon ja Vähäjärventien välinen varttunut metsä toimi Viiksi-/isoviiksisiippojen ruokailualueena, mutta niitä tavattiin kuitenkin vain harvakseltaan kesällä 2007. Rajatulla alueella on paljon viiksi-/isoviiksisiippojen saalistuspaikoiksi soveliasta metsää. Vaikuttaa siltä että niillä on useita pieniä kolonioita alueella. Alueelta saattoi tavata noin 10 pohjanlepakkoa per käyntikerta. Niitä saalisti Vähäjärven rannoilla, peltojen reunoissa ja teiden yllä. Yksittäinen korvayökkö tavattiin Vähäjärventien kupeesta. Vähäjärven isäntään oltiin yhteydessä ja hänenkin arvio alueen lepakkotilanteesta osui aika hyvin yksiin kartoittajien havaintojen kanssa. Myös hän oli joskus havainnut lepakoiden menevän samaiseen vanhaan aittaan. Hän ei ollut havainnut nykyisessä Vähäjärven pihapiirissä lepakoiden aktiviteettia. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymispaikkoja.

Alue 18: Paalijärven länsiosa
Luokka: III
Lajit: vesisiippa, viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Paalijärvellä on paljon vesikasvillisuutta ja siksi se ei oikein sovellu vesisiippojen saalistusalueeksi. Niitä tavattiinkin vain harvakseltaan avoimemmilta alueilta. Viiksi-

/isoviiksisiippaa tavattiin harvakseltaan Hirvijärventien länsipuolen varttuneista kuusikoista eli ns. Kolisevan alueelta. Pohjanlepakko saalistaa mielellään ruovikoiden yllä. Paalijärven länsipäässä niitä saalisti alku- ja keskikesällä 5-8 yksilöä per käyntikerta. Tällaisilta paikoilta pohjanlepakot siirtyvät yleensä kaupungin valaistuille alueille heinäkuun lopulla ja niin kävi täälläkin. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Alue 19: Retkioja, Anttila
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi hyvin lepakkoja koko kesän ajan. Pohjanlepakkoja tavattiin vain satunnaisesti teiden yllä, mutta viiksi-/isoviiksisiippoja tavattiin hyvin varttuneista kuusikoista. Aamunkoitteessa lepakot siirtyivät kohti Anttilan pihapiiriä, mutta alueelta ei löytynyt merkkejä lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikoista. Vanhan omistajan mukaan talossa ei ole lepakoiden koloniaa.

Alue 20: Arolampi, Aittolansuo
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alue on puustoista suota, peltoa ja pihapiiriä. Alueen läpi kulkee Hyvinkääntie. Alkukesästä alueelta saattoi tavata 5-6 pohjanlepakkoa saalistamasta Hyvinkääntien yltä ja pellon reunoista. Loppukesästä viiksi-/isoviiksisiipat ilmestyivät Aittolansuolle. Niitä saalisti Hyvinkääntien yllä ja myös metsän latvuston seassa.
Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Viiksisiippalajit eivät yleensä ylitä laajoja peltoja, joten niiden kolonia sijaitsee todennäköisesti Heinilän suunnassa. Heinilän omistaja ei ole kuitenkaan talostaan lepakoita tavannut.

Alue 21: Arolammi, länsipuoli
Luokka: II
Lajit: vesisiippa, viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueelta tavattiin jokaista tämän kartoituksen yhteydessä tavattua lepakkolajia. Vesisiippoja tavattiin koko kesän ajan runsaasti Vantaanjoelta, juuri ennen kuin se laskee Arolampeen eli Pirttiläntien sillan ympäristöstä. Itse Arolammi on liian avoin ja sen pinnalla on liiaksi vesikasvillisuutta vesisiipoille. Vesisiipat ovat valonarkoja ja veden pinnalla kelluva vesikasvillisuus aiheuttaa niiden kaikuluotaukselle liikaa hälyääniä. Tällöin vesisiipalla on hankaluuksia löytää saalistaan. Viiksi-/isoviiksisiippaa tavattiin Korpisen (Pirttiläntie 5) ja Hautapellon ympäristöstä ja lähempää Vantaanjokea. Viiksi-/isoviiksisiippojen elinalue lienee aiemmin ollut yhtenäisempi, mutta alueen keskelle on tehty isohko avohakkuu. Keskikesällä viiksi-/isoviiksisiippoja saalisti aktiivisesti myös Pirttiläntie 96:n ja Arolammin välisessä rantametsässä ja Pirttiläntien yllä. Alueelta tavatut pohjanlepakot saalistivat missä milloinkin. Yhdellä kartoituskerralla niitä saattoi tavata noin 5-8 yksilöä. Loppukesästä pohjanlepakot alkoivat poistua alueelta. Pohjanlepakot saalistavat loppukesästä yleisesti valkoisten katulamppujen yllä. Yksittäisiä korvayökköjä tavattiin Pirttiläntien sillan (Vantaanjoki) kupeessa. Yhden pohjanlepakon ja yhden viiksi-/isoviiksisiipan havaittiin käyttävän Korpisen ulkorakennusta piilopaikkanaan. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymispaikkoja.

Alue 22: Arolammi, Katila
Luokka: I
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueen valtalajina olivat viiksi-/isoviiksisiipat. Katilan talon eräs ulkorakennus toimi kesällä 2007 niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkana. Viiksi-/isoviiksisiippaa tavattiin saalistamassa Katilan-Kavonkallion alueella koko kesän ajan. Viiksi-/isoviiksisiippoja esiintyi rajatulla alueella 50–80 yksilöä. Myös yksittäisiä pohjanlepakoita tavattiin saalistamassa alueella.

Alue 23: Kenkiänlahti
Luokka: III
Lajit: vesisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi kesän käyntikerroilla arviolta 10 vesisiippaa ja saman verran pohjanlepakkoa. Lahden lukuisat saaret tarjoavat lepakoille suojaisia saalistuspaikkoja ja tuuli kuljettaa lahteen runsaasti hyönteisiä. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Molemmat alueella esiintyvät lajit seurailevat tyypillisesti rantoja ja kun sopiva ruokailupaikka löytyy, viivytään siinä tovi ja jatketaan taas matkaa. Näin näiden lepakkolajien koloniat saattavat sijaita jopa toisella puolella järveä. Yksi vesisiippojen kolonia on tiedossa Lopen puolella sijaitsevasta kesämökistä. Kaikki Hirvijärven rannat kierrettiin kanootilla kartoituksen yhteydessä ja eniten vesisiippoja tavattiin juuri Lopen puolelta.

Alue 24: Vatsia
Luokka: I
Lajit: vesisiippa, viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko, korvayökkö
Kuvaus: Alueelta tavattiin jokaista tämän kartoituksen yhteydessä tavattua lepakkolajia. Vesisiippoja tavattiin saalistamasta erityisesti Suolijärven ”Vatsianlahdelta” (pitkä lahti johon Vatsianjärvestä tuleva Välijoki laskee). Lahdesta saattoi helposti laskea 25–35 vesisiippaa per käyntikerta. Vesisiippoja tavattiin koko Suolijärven pohjoisrannalta Vatsianlahdelta länteen. Itään mentäessä rannoilla kasvaa liikaa vesikasvillisuutta eli vesisiipat saalistavat vain tällaisten alueiden selillä loppukesästä. Vesisiippojen lisääntymiskoloniat sijaitsevat mm. linnunpöntöissä Vatsianjärven rantojen tuntumassa. Useat mökkiläiset ovat tarkkailleet pönttöjensä omituisia asukkeja pitkään. Välijoki toimii vesisiippojen kulkureittinä Vatsianjärven ja Suolijärven välillä. Vesisiippoja todennäköisesti kulkee myös Kettukallion metsien kautta. Viiksi-/isoviiksisiippoja tavattiin ennen kaikkea Suolijärven varttuneista rantametsistä, muualta vain harvakseltaan. Viiksi-/isoviiksisiippojen päiväpiiloja on löytynyt myös alueen kallioiden koloista. Yksittäisiä pohjanlepakoita tavattiin mistä milloinkin, mutta ennen kaikkea Suolijärven rantojen yltä. Yksittäinen korvayökkö tavattiin Suolijärven rannalta ja toinen Välijoen sillan kupeesta, Vatsian läheltä.

Alue 25: Paarijoki, Multasuo
Luokka: III
Lajit: viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi loppukesästä noin 15 viiksi-/isoviiksisiippaa ja saman verran pohjanlepakkoa. Alueella olevaa autiota mökkiä seurattiin tarkoin jo aiemmin eikä siellä havaittu mitään koloniaan viittaavaa toimintaa. Alue vaikuttaa ”loppukesän tankkausalueelta” eli lepakot tulevat alueelle ruokailemaan poikasten vartuttua saalistajiksi. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, mutta autiota mökkiä on hyvä seurata. Se saattaa toimia ajoittain lepakoiden piilopaikkana.

Alue 26: Paarijoki, Siltamäki
Luokka: III
Lajit: Vesisiippa, viiksi-/isoviiksisiippa, pohjanlepakko
Kuvaus: Alueella esiintyi lepakoita koko kesän ajan. Vesisiippoja saalisti harvakseltaan Paalijoen yllä. Viiksi-/isoviiksisiippoja saalisti erityisesti Siltamäen pihapiirin yllä. Yhdellä käyntikerralla niitä esiintyi arviolta 25 yksilöä mutta alue vaikutti pelkältä ruokailualueelta. Pohjanlepakkoja saalisti harvakseltaan tien yllä ja pellonreunoissa. Alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Siltamäen omistajaan oltiin yhteydessä ja hänen mukaansa rakennuksissa ei ole kolonioita mutta lepakoita on aina ollut. Naapurissa (Kiventöyry) lepakko on joskus tullut sisällekin. Lepakot pitävätkin koloniaansa yleensä aurinkoisella paikalla sijaitsevassa rakennuksessa.

3.1 Kalmun sekä Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueiden lepakkotilanteesta tarkemmin

Kartoituksen erityiskohteina olivat Kalmun sekä Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueet. Kalmun alueelta löytyi yksi lepakkokeskittymä Vanhan Kormuntien ja toinen Takalan ympäristöstä. Molempien alueiden lepakkolajeina olivat viiksi-/isoviiksisiippa ja pohjanlepakko. Viiksi-/isoviiksisiipat saalistavat yleensä varttuneissa metsissä. Talousmetsissä näiden lajien elämä saa usein nopeitakin käänteitä. Heikkoäänisinä lepakkoina ne karttavat mm. hakkuuaukeita ja isoja peltoja. Yleensä ne karttavat valoa. Ne tulevat kuitenkin usein etsimään saalista yksittäiselle pihavalolle ja nappaavat saaliinsa joskus aivan lampun pinnaltakin.

Viiksi-/isoviiksisiippojen esiintyminen tällaisella alueella riippuu paljon siitä kuinka paljon varttuneita metsiä hakataan. Iso hakkuuaukea kuivattaa usein myös viereisen metsän. Kuivana kesänä viiksi-/isoviiksisiipat etsivät kosteampaa ja sateisena kesänä kuivempaa metsää. Myös juoma- tai piilopaikkojen puute rajoittaa niiden esiintymistä. Viiksi-/isoviiksisiippojen naaraat kokoontuvat juhannuksen tienoilla lisääntymiskolonioiksi esimerkiksi autiotalon ullakolle. Naaras synnyttää yhden poikasen joka varttuu saalistajaksi noin kuukaudessa. Heinäkuun 20. päivän tienoilla iso kolonia usein hajoaa pienemmiksi populaatioiksi jotka siirtyvät ruokailemaan laajemmalle alueelle. Metsäpellon ja Takalan ympäristöstä tavattiin viiksi-/isoviiksisiippaa koko kesän ajan eli tällä alueella on todennäköisesti lisääntymiskolonia. Se voi sijaita jonkin rakennuksen vintillä, puun onkalossa, kallion kolossa tai jopa siirtolohkareen halkeamassa. Aivan loppukesästä myös Köykkälän ympäristöön ilmestyi pieni määrä viiksi-/isoviiksisiippoja, mutta ne esiintyivät hyvin hajallaan. Yksittäisiä pohjanlepakoita ja korvayökköjä tavattiin sieltä täältä. Lepakoiden koiraat viettävät kesän yksin tai pienissä ryhmissä. Nämä vierailevat usein säännöllisesti mm. talojen pihoilla ja menevät piiloon aamun koittaessa johonkin läheiseen rakennukseen.

Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaan kaikkien luontodirektiivin liitteeseen IV (a) kuuluvien eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Kalmun osayleiskaava-alueelta ei löytynyt lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Osayleiskaava-alueelle rajatut Vanhan Kormuntien ja Takalan lepakkoalueet kuuluvat luokkaan III ja ne olivat viiksi-/isoviiksisiippojen ja pohjanlepakoiden saalistusalueita. Osayleiskaava-alueella on runsaasti näille lajeille soveltuvia saalistusalueita ja piilopaikkoja.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan kiellettyä on myös tahallinen häiritseminen muutoin lepakoiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla. Elämänkierron kannalta tärkeät tai vähemmän tärkeät paikat eivät kuitenkaan ole missään tarkemmin määritelty. Suomi on mukana Euroopan lepakoidensuojelusopimuksessa, joka velvoittaa suojelemaan myös lepakoiden ruokailualueet ja niille päiväpiiloista ja lisääntymisyhdyskunnista johtavat lentoreitit. Nämä ovat kuitenkin vain suosituksia.

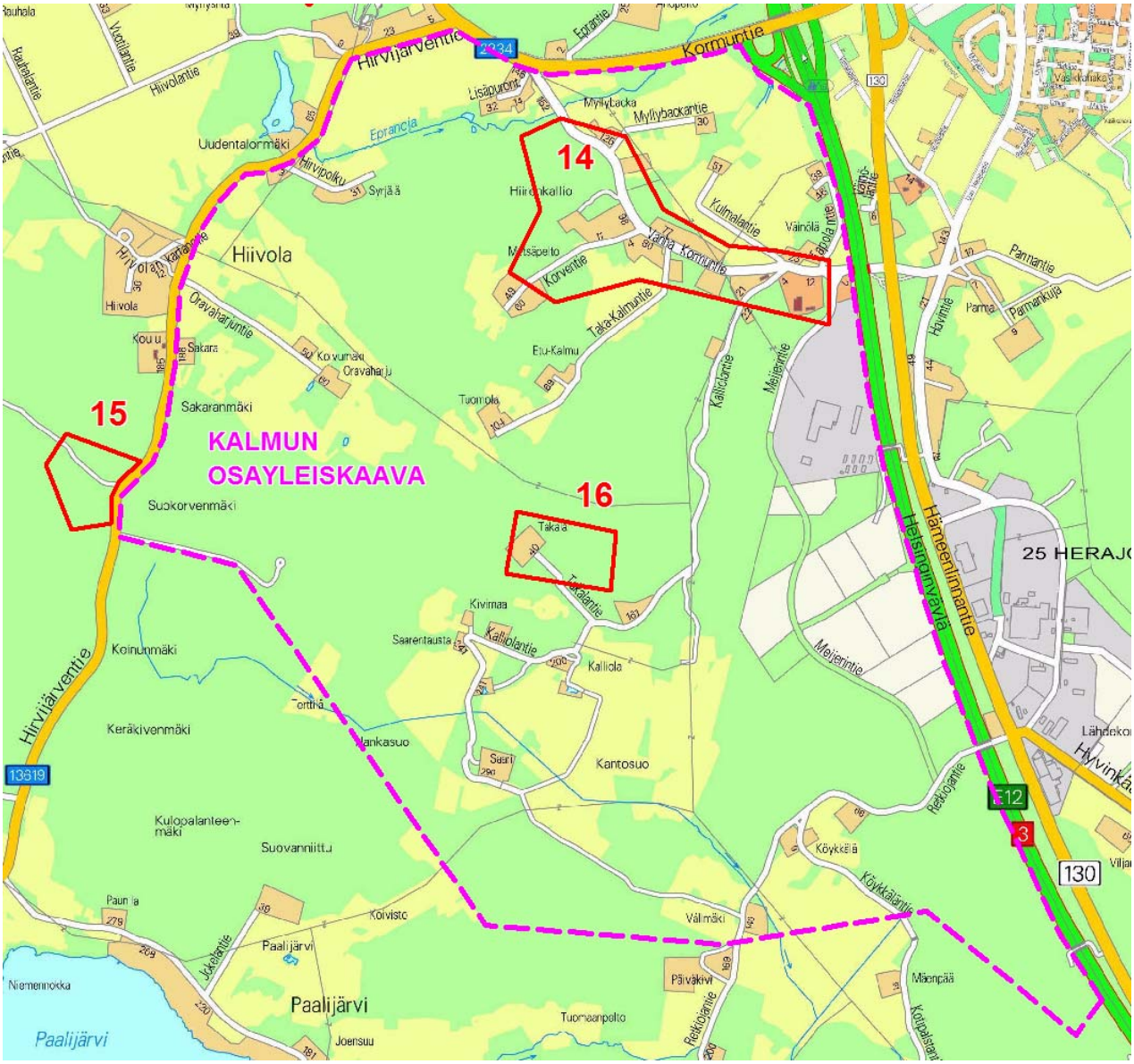

Kuva 1. Kalmun osayleiskaava-alueen lepakkoalueet.

Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueelta ei löytynyt merkittäviä lepakkokeskittymiä. Alueelta tavattiin kuitenkin yksittäisiä pohjanlepakoita ja viiksi-/isoviiksisiippoja. Noin puolet alueesta on peltoa ja puolet talousmetsää. Alueella on useita maatiloja. Alue on lähinnä pohjanlepakolle soveltuvaa aluetta. Pohjanlepakot saalistivat alueella yleensä peltojen reunoissa. Aiemmin alueella on ollut todennäköisesti runsaastikin pohjanlepakkoa kun ratapihan valot ovat olleet valkoisia elohopealamppuja. Alueella ei ole järvien rantoja, vanhoja kylänraitteja ja teiden valaistuskin on niukkaa.

Siksi pohjanlepakoitakin tavataan tällaisella alueella lähinnä keskikesällä ja ne ovat todennäköisesti koiraita. Viiksi-/isoviiksisiippoja tavattiin vain alkukesästä. Tuolloin niitä saalisti harvakseltaan Suopellonmäen metsissä. Viiksi-/isoviiksisiipat sinnittelevät usein vanhojen metsien rippeissä. Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueen eteläpuolella sijaitsevan Arolammin alueelta sen sijaan tavattiin erittäin hyvin viiksi-/isoviiksisiippaa.

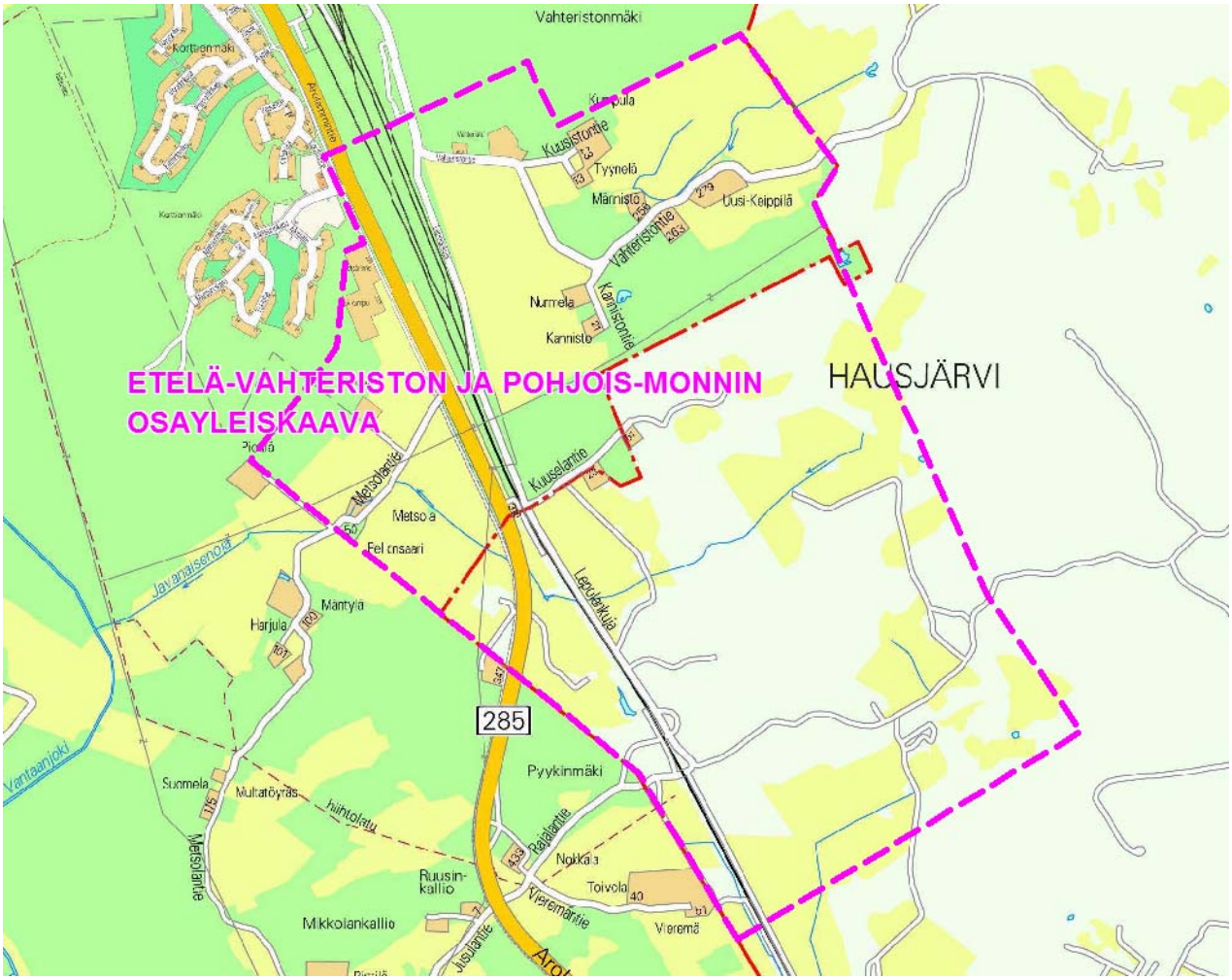

Kuva 2. Etelä-Vahteriston ja Pohjois-Monnin osayleiskaava-alue

Osayleiskaava-alueen itäpuolella Rämpsänkulmalla, Vantaan kylällä ja Erkylänjärven ympäristössä niitä esiintyi myös hyvin. Etelä-Vahteriston ja Monnin osayleiskaava-alueet ovat lepakoiden kannalta vähämerkityksisiä. Alueen rakentamisen myötä pohjanlepakkojen määrä todennäköisesti lisääntyy. Alueelle voi myös tulla korvayökköä.

4. Yhteenveto

Kesällä 2007 tehty Riihimäen lepakkokartoitus tehtiin koko Riihimäen kaupungin alueella. Aluetta käytiin läpi autolla, kanootilla, polkupyörällä ja jalan. Alueisiin tutustuttiin etukäteen päiväsaikaan. Myös ilmakuvia käytettiin apuna. Myös joidenkin talojen

omistajia haastateltiin. Alueella ei ole aikaisemmin tehty systemaattista kartoitusta joten lepakoiden esiintymisestä ei juuri ollut pohjatietoa.

Lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja löytyi niukalti. 26 merkittävää ruokailualuetta löytyi ja niiden sijainnit on merkitty liitteenä oleviin karttoihin. Riihimäen alueella on niukalti vesistöjä. Tämä rajoittaa lepakoiden lajimäärää ja yleensä niiden esiintymistä alueella. Parhaat lepakkoalueet sijaitsevat yleensä lähellä vesistöjä sillä lepakot saalistavat vedestä kuoriutuvia hyönteisiä. Metsät ovat talousmetsiä ja niissä on hiljan tehty paljon laajoja avohakkuita. Vanhoja metsiä on niukalti.

Tavatut lepakkolajit olivat Suomen yleisimpiä lepakkolajeja. Alueelta tavattiin vesisiippaa, viiksi-/isoviiksisiippaa, pohjanlepakkoa ja korvayökköä. Alueen yleisimmät lepakkolajit olivat viiksi-/isoviiksisiippa ja pohjanlepakko. Vesisiippojen määrä riippuu vesistöjen määrästä ja korvayökköä on yleensä aina vähän.

Vesisiippoja tavattiin Suolijärveltä, Vatsianjärveltä, Vähäjärveltä, Paalijärveltä, Vantaanjoelta sekä joiltain pienemmiltä joilta. Vesisiipat saalistavat lähes aina veden pinnan yllä. Vesisiipat tyypillisesti seurailevat järvien rantoja ja ne etsivät saalistuspaikakseen tyyniä vesipintoja joissa ei ole vesikasvillisuutta. Niiden kesäiset piilopaikat sijaitsevat usein puiden koloissa tai ne pitävät sekakoloniaa muiden lepakkolajien kanssa jonkin rakennuksen vintillä. Vesisiipat ovat kuitenkin valonarkoja ja siksi rantapuustoa ei saisi liiaksi harventaa niiden saalistusalueilla.

Heti keskustan ulkopuolella alkaa esiintyä varttuneissa metsissä saalistavia viiksi-/isoviiksisiippoja. Erityisesti niitä tavattiin Arolammin, Vähäjärven ja Suolijärven tuntumasta. Ne olivat mm. Arolammin yleisimpiä lepakkoja. Arolammin alueelle rajattiin kolme lepakkoaluetta. Alue on erittäin soveliasta juuri näille lajeille. Vähä- ja Suolijärven suunnalla viiksi-/isoviiksisiipat sinnittelevät alati hupenevissa varttuneissa metsissä. Esimerkiksi Vatsian koillispuolen laajat kuusikot on juuri kaadettu. Juuri viiksi-/isoviiksisiipat kärsivätkin eniten ihmistoiminnasta. Niiden piilopaikat saattavat sijaita jopa kilometrien päässä saalistusalueesta ja jokin avohakkuu katkaisee helposti niiden kulkuyhteyden ruokailualueelle.

Pohjanlepakko muuttuu loppukesästä citylepakoksi eli se muuttaa kaupunkiin. Tuolloin niitä tavataan saalistamasta yleisesti valkoisten katulamppujen yltä. Riihimäen kaupunkialueella tavattiinkin erityisesti loppukesästä hyvin pohjanlepakkoa. Pohjanlepakko voi synnyttää kaksosia ja myös tämän takia pohjanlepakkoa saattaa olla runsaammin loppukesästä.

Korvayökköä tavattiin aivan kaupungin keskustassakin. Se saalistaa usein puutarhoissa ja puistoissa. Tällaisia habitaatteja on Riihimäen keskustassa runsaasti. Korvayökkö on sitkeä lepakko ja se saattaa saalistaa koko kesän vain muutaman puun ympärillä.

Alueelta löydettiin niukalti myös lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Merkittävimmät ja monilajisimmat lepakkoalueet sijaitsevat Vatsiassa ja Arolammilla. Kaupunkialueella aktiivisimmat lepakkopaikat sijaitsivat Vantaanjoella Peltosaaren kohdalla sekä Lasitehtaan ja hautausmaan ympäristössä. Myös Varuskunnan alue oli ajoittain erittäin aktiivinen lepakkoalue. Kaupungin kannattaa kerätä yleisöhavaintoja säännöllisesti ja kartoitus on hyvä uusia samassa laajuudessa myöhemmin.

5. Lähdeluettelo

Ryberg, O. 1947. Studies on bats and bat parasities. Svensk Natur. Stockholm. 330 s.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Hervantajärven osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Espoon Hagalundinkallion ja Maarinsolmun asemakaava-alueiden lepakkoselvitys 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Lausunto Ikaalisten Kiviniemen asemakaavan muutosehdotuksesta.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Lahdesjärvi-Lakalaiva osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Rahola, Teeri-Villillä asemakaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Kaukajärvi, Ruskontie kaakko asemakaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Tampereen Niemenrannan lepakkoselvitys 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Vantaan Itä-Hakkilan lepakkoselvitys 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Viitapohjan osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Vuoreksen osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Huppionmäen asemakaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Kämmenniemi, länsi asemakaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Rahola, Tykkitienkatu asemakaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Sipoon lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Haminan kantakaupungin, Vilniemen ja Summan jokilaakson lepakkokartoitus 2005-2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen lepakkokartoitus 2005-2006.

Siivonen, Y. & Wermundsen, T. 2006. Vehmainen, Ryötinkatu asemakaava-alueen lepakkokartoitus 2006.

Siivonen, Y. 2005. Villa Harbon lepakot, suunnitelmien vaikutustenarviointi 2005.

Siivonen, Y. 2005. Helsingin Seurasaaren lepakot 2000-2005, 31.10.2005 kehittämis- ja hoitosuunnitelmaluonnoksen vaikutustenarviointi.

Siivonen, Y. 2005. Loviisan lepakkokartoitus 2005.

Siivonen, Y. 2005. Tampereen Hirviniemen-Nurmen-Sorilan -alueen merkittävimmät lepakkoalueet kesällä 2005.

Siivonen, Y. 2005. Tampereen Särkijärven sillan lähiympäristön merkittävimmät lepakkoalueet kesällä 2005.

Siivonen, Y. 2005. Ikaalisten kaupungin keskeisen alueen osayleiskaavan vaikutusten arviointi alueen tärkeimpiin lepakkokeskittymiin 2005.

Siivonen, Y. 2004. Nurmijärven lepakkokartoitus 2004.

Siivonen, Y. 2004. Ikaalisten kaupungin lepakkokartoitus 2004.

Siivonen, Y. 2004. Helsingin lepakkolajisto ja tärkeät lepakkoalueet vuonna 2003. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 3/2004.

Siivonen, Y. 2003. Raision kaupungin lepakkokartoitus 2003.

Siivonen, Y. 2002. Tampereen kantakaupungin lepakkokartoitus 2002.
Siivonen, Y. 2002. Espoon eteläosien lepakkokartoitus 2002.
Siivonen, Y. 2002. Vantaan kaupungin lepakkokartoitus 2001-2002.
Siivonen, Y. Järvenpään kaupungin lepakkokartoitus 2001-2002, loppuraportti joulukuu 2002.
Siivonen, Y. Järvenpään kaupungin lepakkokartoitus 2001-2002, vaihe I:n raportti joulukuu 2001.
Siivonen, L. ja Sulkava, S. 1999. Pohjolan nisäkkäät. Otava, Helsinki. 224 s.
Siivonen, Y. ja Wermundsen, T. 2003a. First records of *Myotis dasycneme* and *Pipistrellus pipistrellus* in Finland. –Vespertilio 7: 177─179.
Siivonen, Y. ja Wermundsen, T. 2003b. Distribution of Nathusius' pipistrelle *Pipistrellus nathusii* in Finland. ─ Studia Chiropterologica 3─4: 43─47.
Siivonen Y. & Wermundsen T. 2007. Distribution of Natterer's bat (*Myotis nattereri*) in Finland. -Nyctalus (in press).
Söderman, T. 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinneissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
Wermundsen, T. ja Siivonen Y. 2006: Factors affecting the distribution of Daubenton's bat in Finland: comparison with the Northern bat. ─ Myotis (painossa).
Wermundsen, T. Summan kartanon Summajoen länsipuolisten maa-alueiden lepakkokartoitus kesällä 2005.
Wermundsen, T. ja Siivonen Y. 2004: Distribution of *Pipistrellus* species in Finland. ─ Myotis 41─42: 93─98.

Raportin liitteet

Raportin liitteenä oleviin karttoihin on rajattu kaksi luokan I lepakkoaluetta, viisi luokan II lepakkoaluetta ja 19 luokan III lepakkoaluetta.
Kaikki kartat © Riihimäen kaupunki 2007.

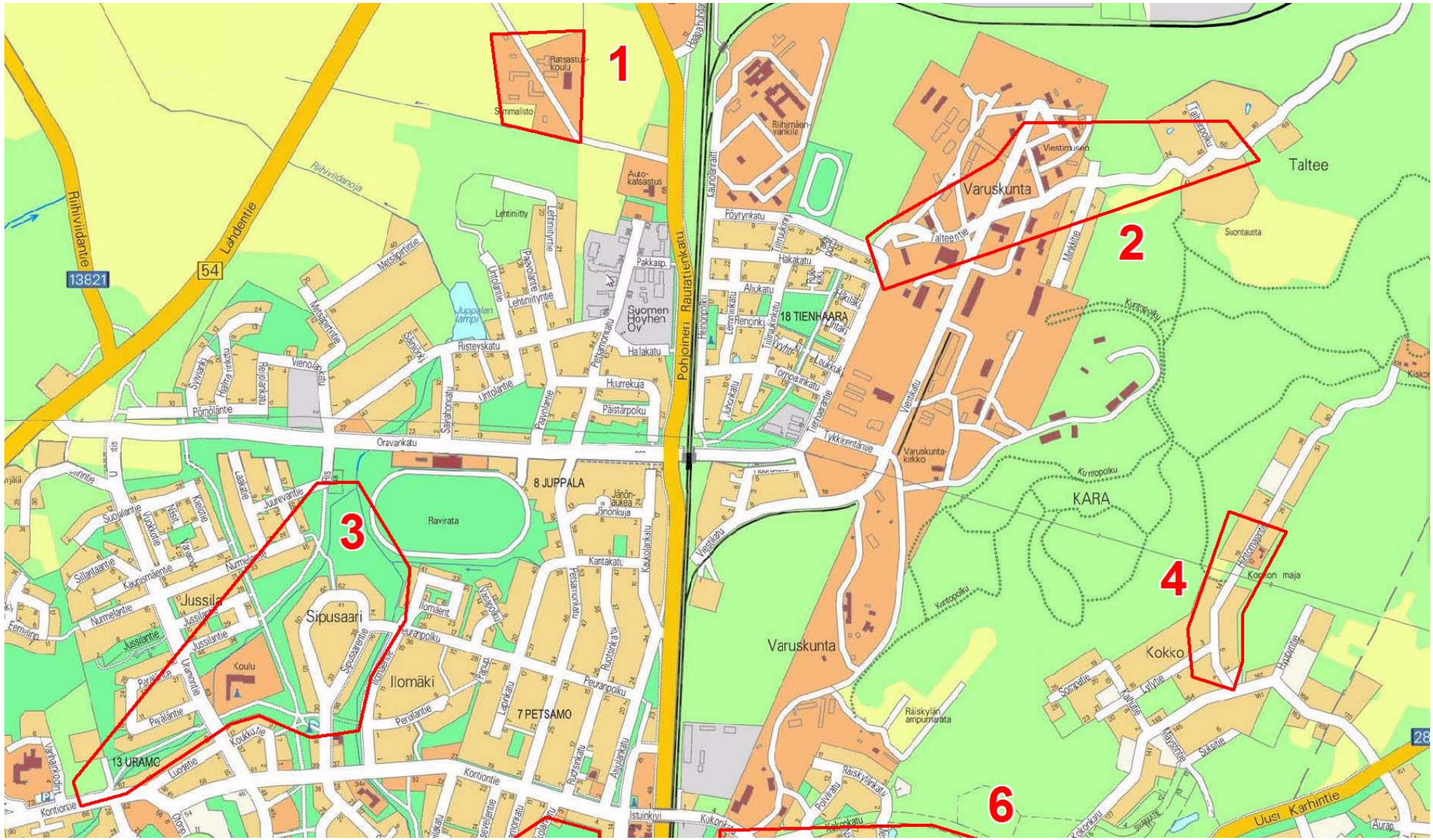
1
2
3
4
6
Ratsastus-koulu
Simmalisto
Riihivuidantie
Lahdentie
13821
54
Riihivuidanojia
Auto-katsastus
Lehtiniitty
Lehtiniittytie
Pakkasp.
Suomen Hoyhen Oy
Juppalan lampi
Risteyskatu
Halakatu
Huurrekuja
Päistärpolku
Oravankatu
8 JUPPALA
Ravirata
Jussila
Sipusaari
Koulu
Ilomäki
7 PETSAMO
13 URAMO
Kontiontie
Istuinkivi
Pohjoinen Rautatienkatu
Riihimäen rankile
Kaunolanrantt
Pöyrynkatu
Hakatatu
Aliukatu
18 TIENHAARA
Henrinpolku
Lemmikkitie
Hengenkatu
Tiilipuukinkatu
Kyhynkatu
Loukkukatu
Tornipainkatu
Tiehaarantie
Tykkirentäntie
Viestikatu
Varuskunta-kirkko
Varuskunta
Viestimiesen
Talteentie
Taltee
Suontausta
Minkkitie
Kuntopolku
KARA
Kodon maja
Kokko
Räiskylän ampumarata
Räiskylänkatu
Uusi Karhintie
28

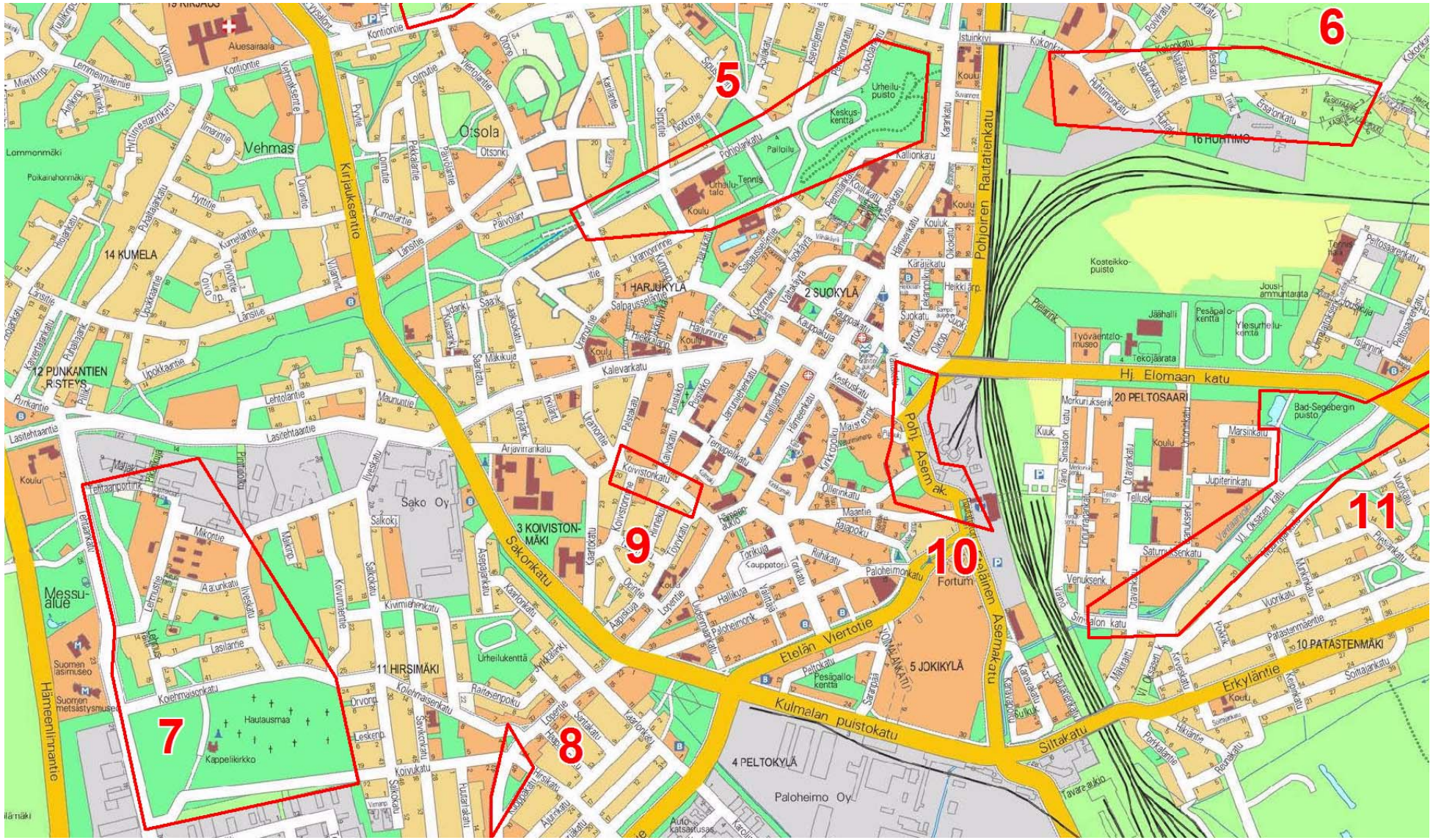
5
6
7
8
9
10
11
Otsola
Vehmas
14 KUMELA
12 PUNKANTIEN RISTEYS
1 HARJUKYLÄ
2 SUOKYLÄ
3 KOIVISTONMÄKI
11 HIRSIMÄKI
5 JOKIKYLÄ
4 PELTOKYLÄ
20 PELTOSAARI
10 PATASTENMÄKI
16 HUHTIMO
Kirjauksentie
Pohjoinen Rautatienkatu
Etelän Viertotie
Kulmalan puistokatu
Siltakatu
Erkyläntie
Hj. Elomaan katu
Sakonkatu
Hämeenlinnantie
Messualue
Sako Oy
Paloheimo Oy
Fortum
Kappelikirkko
Hautausmaa
Urheilukenttä
Keskuskenttä
Kosteikkopuisto
Jäähalli
Pesäpallokenttä
Yleisurheilukenttä
Bad-Segebergin puisto
Kauppatori
Tavaraaukio
Suomen lasimuseo
Suomen metsästysmuseo

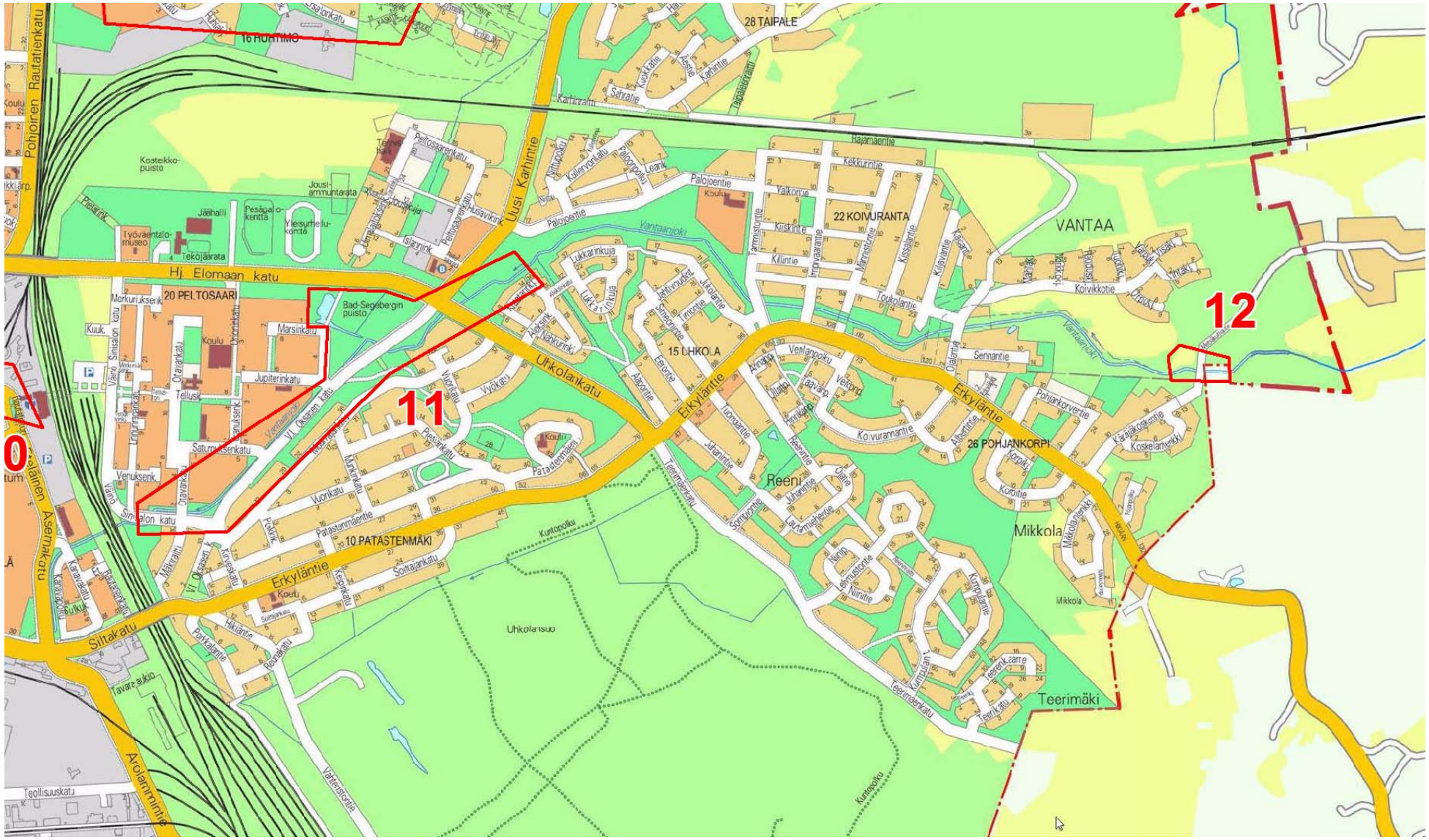
0
11
12
16 HUHTIMO
28 TAIPALE
20 PELTOSAARI
22 KOIVURANTA
15 UHKOLA
26 POHJANKORPI
10 PATASTENMÄKI
VANTAA
Reeni
Mikkola
Teerimäki
Uhkolansuo
Hj. Elomaan katu
Uhkolankatu
Erkyläntie
Uusi Kahrintie
Pohjoisen Rautatienkatu
Siltakatu
Arolaninmäntie
Kosteikko-puisto
Bad-Segebergin puisto
Vantaanjoki
Kuntopolku

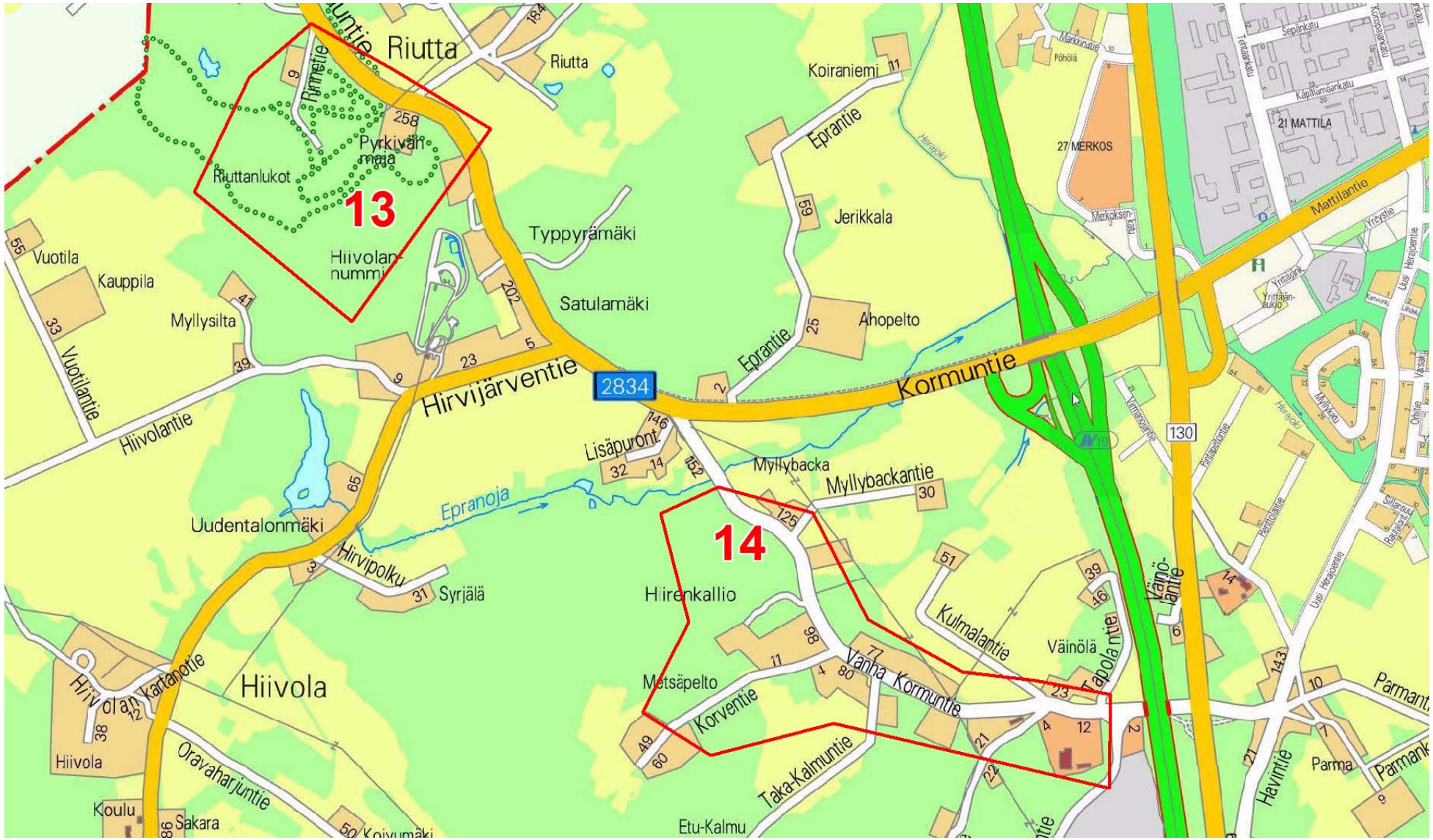
13
14
Riutta
Riutta
Riutantie
Pyrkivän-mäki
Riuttanlukot
Hiivolan-nummi
Vuotila
Kauppila
Myllysilta
Vuotilantie
Hiivolantie
Typpyrämäki
Satulamäki
Koiraniemi
Epranti
Jerikkala
Ahopelto
Epranti
Hirvijärventie
2834
Kormuntie
Lisäpuront.
Myllybacka
Myllybackantie
Epranoja
Uudentalonmäki
Hirvipolku
Syrjälä
Hiirenkallio
Metsäpelto
Korventie
Vanha Kormuntie
Kulmalantie
Väinölä
Tabolantie
Väinö-lantie
Taka-Kalmuntie
Etu-Kalmu
Hiivola
Hiivolan kartanotie
Oravaharjuntie
Koulu
Sakara
Koivumäki
Markkinatie
Pöhölä
27 MERKOS
Merkoksen-kalu
21 MATTILA
Mattilantie
Yritystie
Yrittäjän-aukio
Yrittäjänk.
Separkatu
Tehtaankatu
Kopparkatu
Käpälämäenkatu
Herajoki
Vimmaojantie
Pohjoisantie
Hämiläntie
Uusi Heralantie
Millykatu
Ohitetie
Vasak.
Sillanaukio
Rautakatu
Uusi Herajoentie
130
Havintie
Parma
Parmant.
Parmank.

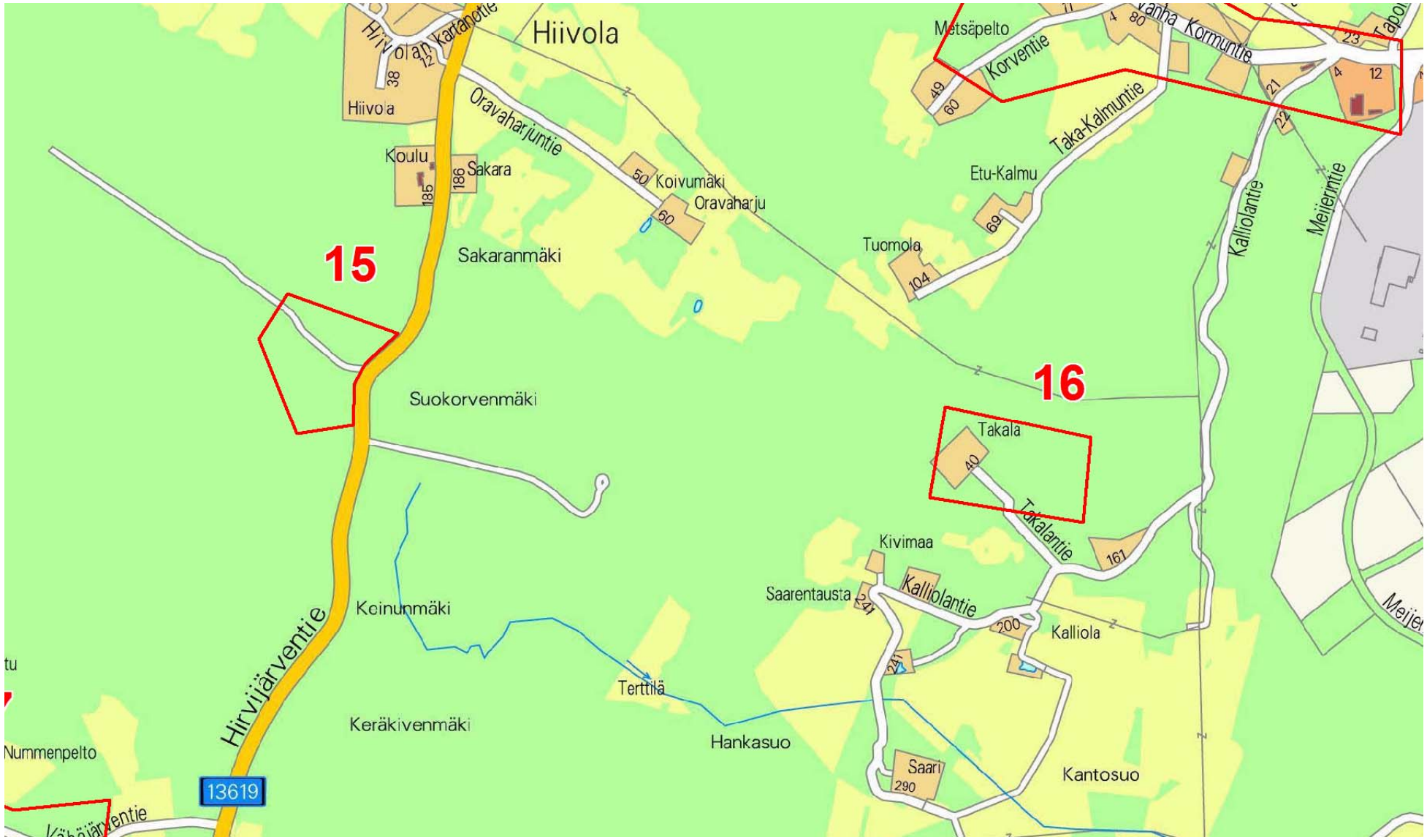
Hiivola
Hiivolan kartanotie
Hiivola
Koulu
Sakara
Oravaharjuntie
Koivumäki
Oravaharju
Sakaranmäki
15
Suokorvenmäki
Koinunmäki
Hirvijärventie
Keräkivenmäki
Terttilä
Hankasuo
Nummenpelto
13619
Metsäpelto
Korventie
Vanha Kormuntie
Taka-Kalmuntie
Etu-Kalmu
Tuomola
Kalliolantie
Meijerintie
16
Takala
Takalantie
Kivimaa
Saarentausta
Kalliolantie
Kalliola
Saari
Kantosuo

Vähäjärvi
Vähäniittu
17
Nummenpelto
Hirvijärventi
Keräkivenmäki
Terttilä
Hankasuo
Ojamäki
236
191
13619
71
Vähäjärventie
40
Vähäjärvi
Vähäjärvi
Kulopalanteen-
mäki
Suovanniittu
Ainonniemi
23
Pojan-
sillantie
Pojansilta
455
456
6
Sillanpää
Paunila
279
39
Koivisto
268
Jokelantie
Paalijärvi
15
Sillanpääntie
37
Niemennokka
Peijakkaanmäki
Raiskionmaa
220
Paalijärvi
18
Paalijärvi
Joensuu
181
170
Kolseva
Raiskionlampi
41
88
102
35
15
Kuusiranmantie
Turvakko
Pähkinistönmäki
Mankinmäki
Veljesmajantie
Harjunmaa
Paalijärventie
Harjumaantie
43

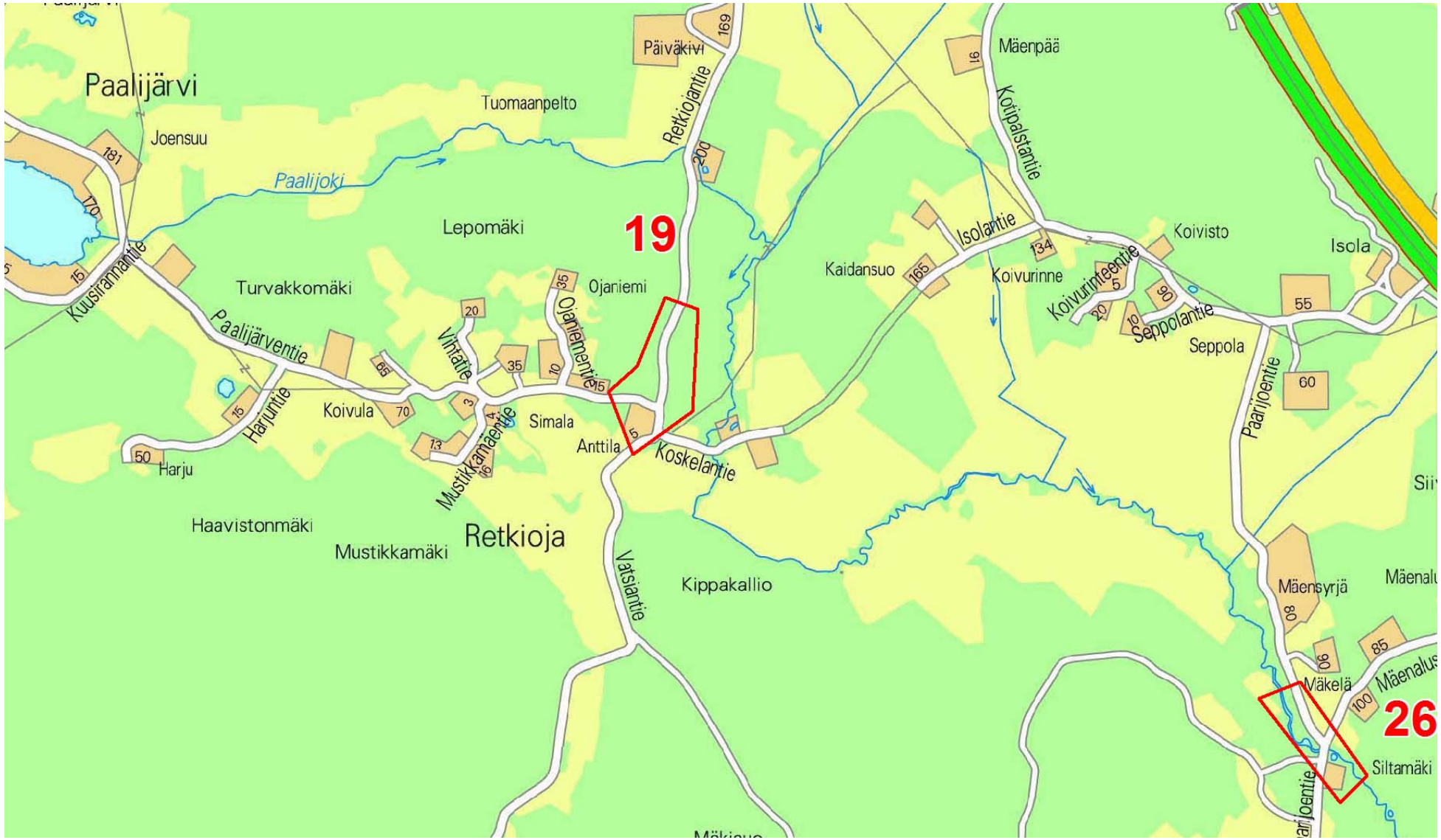
Paalijärvi
Joensuu
Paalijoki
Tuomaanpelto
Päiväkivi
Retkiojantie
Mäenpää
Kotipalstantie
Lepomäki
19
Kuusiranantie
Turvakkomäki
Paalijärventie
Ojaniemi
Ojaniementie
Vintatie
Kaidansuo
Isolantie
Koivurinne
Koivurinteentie
Koivisto
Isola
Seppolantie
Seppola
Paarijoentie
Harjuntie
Koivula
Simala
Anttila
Koskelantie
Mustikkamäentie
Harju
Haavistonmäki
Mustikkamäki
Retkioja
Vatsiantie
Kippakallio
Mäensyrjä
Mäkelä
Mäenalus
26
Siltamäki

21
22
20
Arolampi
Arolammi
Pirttiläntie
Katilantie
Katila
Kavonkallio
Perttula
Uutela
Kuusela
Betonias
Hautapelto
Hautapellontie
Lakkamäki
Jusula
Jusulantie
Kitinoja
Kitinojantie
Saloranta
Aittokorventie
Aittakorpi
Peltomäki
Monninlinja
Kotirinne
Heinilä
Heiniläntie
Aittolantie
Ali-Aittola
Mäntistö
Yli-Aittola
Aittolansuo
Vantaanjoki
Rauhasaari
Rauhasaarentie
Voivikontie
Peltola
Tuominen

23
Pähkinistönmäki
Mankinmäki
Veljesmäjantie
Harjunmaa
Harjumaantie
Kuusiranta
Vähäjärvi
Vehkaojantie
Leivontie
Kenkiäntie
Kalliosaari
Kirrisaari
Sipiloffi
Parisaaret
Kenkiänlahti
Seurakunta
Suntinmokantie
Suntinniemi
Suntin-
niitty
Kertuntie
Kenkiä
Suolaniittu
Kettulan-
mäki
Kannisto
Yli-Kenkiä
Ali-Kenkiä
Vatsiantie
Koterinkallio
Hirvijärvi
Jänissaarentie
Siltamäki
Hakamäki
Luhtarannantie
Etusuo
Haukkanokka
Haukka-
vuorenmaa
Kalaton-
lammi
Myllylammi
Kissamäki
Vatsian-
järvi
Vatsia
Keinusaari
Keinusaarentie

24
Koterinkallio
Ali-Kenkiä
Vatsiantie
Jänissaarentie
Siltamäki
Hakamäki
Luhtarannantie
Etusuo
Takasuo
Mylly-
lammi
Kalaton-
lammi
Kissamäki
Vatsian-
järvi
Vatsia
Metsola
Suolijärventie
Keinusaarentie
Satulakorpi
Kallio'annantie
Jokivarrentie
Saarimetsäntie
Kypärlahdentie
Metsokalliontie
Härkähaka
Kettukallio
Salmenkalliot
Hapulahti
Mustalahti
Kypärälahti

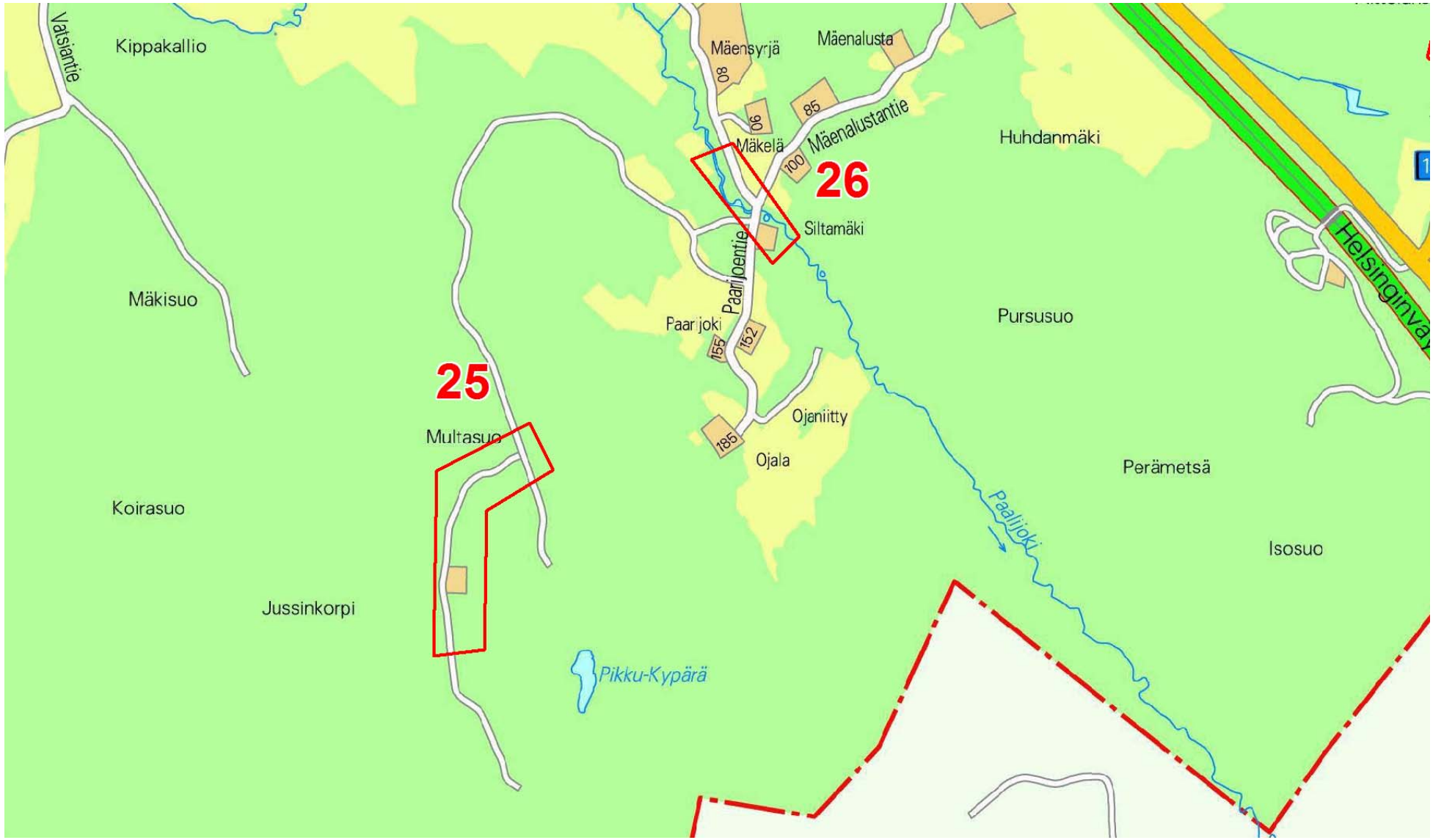
Vatsiantie
Kippakallio
Mäensyrjä
Mäenalusta
80
90
85
Mäenalustantie
Mäkelä
100
26
Huhdanmäki
Siltamäki
Paarijoentie
Mäkisuo
Paarijoki
155
152
Pursusuo
25
Ojaniitty
Multasuo
185
Ojala
Perämetsä
Koirasuo
Paarijoki
Isosuo
Jussinkorpi
Pikku-Kypärä